

SOCIAL CHANGES IN INDIA-II

Time Allowed : 3Hrs.

Maximum Marks : 100

Note : The candidates are required to attempt ONE question each from Sections A, B, C and D carrying 15 marks each and the entire Section E consisting of 10 short answer type questions carrying 4 marks each.

(SECTION-A)

1. What is Evolution ? Elucidate its feature.
2. What is Progress ? How development is wider concept than progress ?

(SECTION-B)

3. What is Technological factor ? How it brings change in society ?
4. Define Social change. Illustrate major social process.

(SECTION-C)

5. Define Sanskritization. Illustrate its features.
6. What is Urbanization ? How urbanization affect Indian Society ?

(SECTION-D)

7. What is Community development programme ? Critically evaluate it.
8. Critically evaluate reservation and give suggestion.

(SECTION-E)

9. Write a brief note on the following :
  - (a) What are the major revolution in Indian Society ?
  - (b) What is development ?
  - (c) What is economic factor according to Karl Marx ?
  - (d) What is legislative factor ?
  - (e) What are major forms of demography ?
  - (f) What are the bad effects of Globalization ?
  - (g) What are the good effects of Westernization ?

- (h) Write down upon the Indian Urbanization.
 (i) What is MGNREGA ?
 (j) What is Panchayat Samiti ?

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

Time Allowed : 3Hrs.

Maximum Marks : 100

ਨੋਟ : ਭਾਗ ਓ, ਅ, ਏ ਅਤੇ ਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 15 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ ਹ ਦੇ ਸਾਰੇ 10 ਸੰਖਿਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਕ੍ਰਮ ਵਿਕਾਸ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ।
(ਭਾਗ-ਓ)
2. ਪ੍ਰਗਤੀ ਕੀ ਹੈ ? ਵਿਕਾਸ, ਪ੍ਰਗਤੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਪਕ ਸੰਕਲਪ ਹੈ ?
(ਭਾਗ-ਅ)
3. ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਰਕ ਕੀ ਹੈ ? ਇਹ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ ?
(ਭਾਗ-ਅ)
4. ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ।
(ਭਾਗ-ਏ)
5. ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀਕਰਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ।
(ਭਾਗ-ਏ)
6. ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਕੀ ਹੈ ? ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ?
(ਭਾਗ-ਸ)
7. ਸਮੁਦਾਇਕ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।
(ਭਾਗ-ਹ)
8. ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੂੰ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿਉ।
(ਭਾਗ-ਹ)
9. ਸੰਖਿਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
  - (ੳ) ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕ੍ਰਾਂਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
  - (ਅ) ਵਿਕਾਸ ਕੀ ਹੈ ?
  - (ੲ) ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਥਿਕ ਕਾਰਕ ਕੀ ਹੈ ?
  - (ਸ) ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਰਕ ਕੀ ਹੈ ?
  - (ਹ) ਜਨਸੰਖਿਆਤਮਕ ਕਾਰਕ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
  - (ਕ) ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
  - (ਖ) ਪੱਛਮੀਕਰਨ ਦੇ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੱਸੋ।
  - (ਗ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
  - (ਘ) MGNREGA ਕੀ ਹੈ ?
  - (ਙ) ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਕੀ ਹੈ ?